

Motion till riksdagen 2009/10:K405

av **Berit Andnor m.fl. (s)**

Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 1 Rikets styrelse enligt uppställning:

<u>Anslag</u>	<u>Regeringens förslag</u>	<u>Anslagsförändring</u>
3:1 Sametinget	34 195	+2 000
4:1 Regeringskansliet m.m.	6 705 299	640 000
Nytt anslag: Integritetsombudsman	0	+5 000
Summa	12 104 763	633 000

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Sametingets flytt.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Regeringskansliet.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om folkligt förankrad EU-debatt.
5. Riksdagen beslutar att upphäva de gällande målen för politikområdet Demokrati och ersätta dem med de mål för politikområdet som anges i motionen.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om praktik i statliga myndigheter.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inrätta en integritetsombudsman.

Fel! Okänt namn

Projektering av Sametingets flytt

Som en följd av att hela Kiruna behöver flyttas behöver också Sametinget flyttas. För att projektera detta har särskilda medel funnits avsatta i budgeten. Dessa saknas i budgeten för 2010. För att processen inte ska stanna av är det viktigt att Sametinget får både ett fortsatt uppdrag att genomföra projekteringen och också särskilda medel för detta. Därför vill vi avsätta 2 miljoner kronor extra på anslag 3:1 Sametinget.

Regeringskansliet

Sveriges ordförandeskap i EU 2009 har givetvis ställt krav på ökade resurser, även om den nivå riksdagen tidigare beslutat om är i överkant i beaktande av vad det förra ordförandeskapet 2001 kostade Sverige. Det har t ex inte hållits lika många toppmöten i Sverige som förra gången. När ordförandeskapet är över 2010 föreslår nu regeringen en permanentning av en del av anslagsökningen som motiverades med just ordförandeskapet. Vi menar att det inte redovisats några skäl för ett utökat anslag jämfört med situationen 2008.

Vi föreslår på grund av det ovan anförda att anslag 4:1 Regeringskansliet minskas med 640 miljoner kronor år 2010.

Socialdemokraterna vill investera i en kompetent utrikesförvaltning. Sveriges representation utomlands är en vital fråga för vår Utrikes-, bistånds- och näringspolitik. Vi måste ha en väl rustad utrikesförvaltning både på Utrikesdepartementet i Stockholm och på plats ute i världen för att kunna förstå politiska, ekonomiska och kulturella trender och för att kunna upprätthålla relationer som ligger till grund för samarbete på en mängd viktiga områden. Vi vill slå vakt om UD:s möjligheter att såväl behålla som nyrekrytera kompetent personal.

Regeringen saknar en genomtänkt strategi och vi vill eftersom detta är en fråga av nationellt intresse söka breda lösningar och överenskommelser. Vi menar att den enmansutredning som Carl Bildt nyligen tillsatte inte motsvarar de krav vi ställt på en bred översyn.

Ett exempel på regeringens kortsiktiga prioriteringar utgörs av det hårt kritiserade nedläggningsbeslutet av generalkonsulatet i New York. Samtidigt som man öppnar ambassader med oerhört höga kostnadslägen, bland annat på grund av säkerhetssituationen, stänger man generalkonsulatet i New York. Vi socialdemokrater menar att denna besparing inte uppväger nackdelarna. Sverige bör ha ett generalkonsulat i New York.

Folkligt förankrad EU-debatt

Regeringen har sedan den tillträdde sökt styra EU-debatten genom att dels lägga ner Kommittén för EU-debatt, dels utöka anslaget till Sieps för att sköta denna debatt. Regeringen har ersatt den folkliga EU-debatten med statligt utformad propaganda. Det har nu gått femton år sedan Sverige blev medlem i EU. Det finns ingen anledning att ha en särskilt myndighet för forskning kring EU eller för att stimulera en statligt styrd debatt om EU. Sieps kan därför läggas ner.

Regeringen bör istället återkomma till riksdagen med förslag, inom givna ekonomiska ramar, på hur en bred och folkligt förankrad EU-debatt bäst kan stimuleras.

Mål för politikområdet Demokrati

Regeringsformens inledande formulering om att ”all offentlig makt i Sverige utgår från folket” kan bäst förverkligas genom att ge väljarna mesta möjliga suveränitet. Socialdemokratis demokratisyn står därför i kontrast till principer om maktodelning som inskränker väljarnas suveränitet och istället ger experter ett avgörande inflytande.

Men för socialdemokratin är demokratin inte bara en process, ett sätt att förbättra samhället. Demokratin är ett mål i sig och ett uttryck för socialdemokratis värdering om alla människors lika värde. Alla ska ha rätt till inflytande över samhällsutvecklingen på jämlika villkor.

Men demokrati innebär inte bara rättigheter. Ytterst vilar demokratin på människors vilja att tillsammans med andra delta i den demokratiska processen, i beslutande församlingar, i organisationer och i folkrörelser. Utan människor som känner och tar ett praktiskt ansvar för den demokratiska samhällsutvecklingen är demokratin hotad.

En välfärdspolitik som omfattar alla människor och som utjämnar sociala och ekonomiska skillnader främjar demokratin genom att minska utanförskap och öka sammanhållningen i samhället. Inga människor ska behöva känna att de är maktlösa. Utanförskap och maktlöshet är ett hot mot demokratin och måste brytas. Därför är det viktigt med insatser som på olika sätt gör att möjligheterna att påverka politiska beslut blir mer jämlika.

Demokratin bärs upp av medborgare med en demokratisk grundsyn. Våra grundläggande uppfattningar och förhållningssätt grundläggs tidigt. Demokratin kräver också demokratiska samtal. Friheten och mångfalden i åsiktsbildningen måste hela tiden värnas och utvecklas i takt med att nya vägar för kommunikation växer fram samtidigt som gamla minskar i betydelse. Fria och självständiga medier är nödvändiga för att upprätthålla mångfald i nyhetsförmedling, opinionsbildning och granskning av makten.

För att stärka demokratin är det också nödvändigt att utveckla de demokratiska beslutsprocesserna. De demokratiska institutionerna måste ges kraft och

Fel! Okänt namn på

verktyg att föra samhällsutvecklingen i den riktning som medborgarna vill se. Medborgarna måste i sin tur ha goda möjligheter till insyn, delaktighet och inflytande. De ansvariga ska kunna ställas till svars.

Stödet för demokratin som styrelseform avgörs ytterst av om demokratin klarar av att leva upp till de krav som medborgarna ställer, på delaktighet men också på effektivitet och förmåga att leverera förändring och förbättring.

”All offentlig makt i Sverige utgår från folket.” Så inleds regeringsformen. Varje medborgares röst ska räknas lika, och den offentliga maktutövningen ska vara styrd av medborgarnas vilja så som den kommer till uttryck genom deltagande i demokratins institutioner. Det är medborgaren – inte kapitalägaren, experten eller särintresset – som ska ha det avgörande inflytandet över den offentliga makten.

Den svenska grundlagen bygger på representativ demokrati som har många förtjänster. Möjligheten att utkräva ansvar är en viktig egenskap. Ett tydligt ansvar gör det lättare för den enskilde att ta ställning och välja. Den representativa demokratin ger goda möjligheter att göra det tydligt vem som ansvarar för fattade beslut.

Den representativa demokratin ger möjlighet till påverkan också för den som inte har tid eller kraft att själv engagera sig. Genom de allmänna valen har alla medborgare möjlighet att påverka politikens utformning. Varje röst räknas lika oavsett förmåga att på andra sätt göra sig hörd. Därför är ett högt valdeltagande ett mål i sig. Ju högre valdeltagandet är, desto större legitimitet får valutslaget. Detta får klara återverkningar på mandatet för de valda liksom engagemanget i politiken mellan valen.

Demokratin förutsätter engagerade medborgare. Ett politiskt engagemang tar alltid sin början någonstans och har ett demokratiskt egenvärde vare sig engagemanget handlar om det egna barnets skola, en rättvisare värld eller en bättre arbetsmiljö. Det är därför viktigt att den representativa demokratin tillvaratar det engagemang som finns hos medborgarna, också det som kommer till uttryck utanför de traditionella partipolitiska kanalerna. Det får dock inte ske på ett sådant sätt att de som är röst- eller resursstarka får ett större inflytande på bekostnad av andra grupper eller medborgare. Det skulle innebära att principen om att varje röst ska räknas lika åsidosätts.

Den representativa demokratin bör stärkas. Det bör ske genom att de traditionella kanalerna till inflytande värnas. Att uppmuntra engagemang också vid sidan av den representativa demokratin innebär ingen motsättning. Allt engagemang har ett egenvärde och ska uppmuntras. Att öppna för inflytande via folkrörelser och nätverk vid sidan av den representativa demokratins formella institutioner kräver dock försiktighet så att inte principen om att allas röst ska räknas lika åsidosätts. Alternativa kanaler för insyn och inflytande får heller inte medverka till otydlighet om vem som bär ansvar för politiska beslut. Utgångspunkten för prövning av förändringar i dagens system måste istället vara att de kan bidra till att stärka den representativa demokratin, dels genom att öka förståelsen och legitimiteten för dess spelregler, dels genom att bredda basen för partiernas rekrytering till olika förtroendeuppdrag. Antalet förtroendevalda bör öka.

Fel! Okänt namn på

Riksdagen bör därför återinföra demokratimålet i den lydelse det hade fram till och med år 2007:

Det övergripande målet för demokratipolitiken är att folkstyrelsen ska värnas och fördjupas.

För att nå dit krävs

- ? ett ökat valdeltagande i samtliga nationella val samt valet till Europaparlamentet
- ? att fler människor ska inneha någon form av politiskt förtroendeuppdrag på kommunal nivå och att antalet personer som någon gång i livet innehaft ett sådant förtroendeuppdrag ska öka
- ? att möjligheterna att delta i och påverka den politiska processen ska bli bättre och att andelen som deltar ska öka
- ? ett säkerställande av full respekt för de mänskliga rättigheterna i Sverige.

Praktik i statliga myndigheter

Under de kommande åren när arbetsmarkanden är extra ansträngd föreslår vi fler praktikplatser vid statliga myndigheter för nytexaminerade akademiker och ett traineeprogram för att underlätta generationsskifte och rekryteringen av nästa generations välfärdsarbetare.

Integritetsombudsman

I dagens samhälle är de teknikrelaterade riskerna för integritetskränkningar många gånger större än tidigare. IT- och telekommunikationstekniken växer samman. Stora mängder trafikdata i teletrafiken skapas och registreras. Det skapas ständigt nya IT-tjänster hos både företag och myndigheter, och sådana webbtjänster används allt mer av medborgarna. Vi lämnar elektroniska spår bakom oss, vare sig vi vill eller inte, både i vardagen och i arbetslivet. Den tekniska utvecklingen skapar ständigt mer avancerade verktyg som kan brukas eller missbrukas i integritetskränkande syfte. Därutöver sker en internationalisering som innebär att personuppgifter sprids utanför Sveriges gränser.

Tendensen är också att allt fler bevakningskameror sätts upp på olika platser för att skapa ökad trygghet mot brott. Vi kan även se att ökat samarbete mellan länder gör att tull, militär och polissamarbete sprider personuppgifter över gränserna. I kampen mot den grova organiserade brottsligheten har rättsväsendet fått nya behövliga verktyg som buggning och preventiva tvångsmedel. Vid varje sådan lagstiftning har det varit viktigt att balansen mellan effektiviteten hos de brottsbekämpande myndigheterna och det integritetsingrepp som sådana verktyg skapar är rätt avvägd.

Vi socialdemokrater menar att det finns behov av en samlad kontroll över utvecklingen som sker både inom myndigheter och med hänsyn till den tek-

Fel! Okänt namn på

niska utvecklingen i samhället i övrigt. Det behövs någon som granskar, varkar och kan slå larm när en situation uppstått som kräver ytterligare skydd för den enskildes privatliv. Det behövs en myndighet som på ett samlat sätt tillvaratar integritetsskyddsintresset och håller uppsikt så att dess gränser inte överträds. Vi socialdemokrater vill därför tillsätta en integritetsombudsman (IO). Vi avsätter 5 miljoner kronor för detta ändamål 2010. En integritetsombudsman ska även företräda enskilda i ärenden som innebär att den enskildes integritet kränkts på ett sätt som inte är förenligt med lag.

Stockholm den 6 oktober 2009

Berit Andnor (s)

Yilmaz Kerimo (s)

Billy Gustafsson (s)

Sinikka Bohlin (s)

Helene Petersson i Stockaryd (s)

Phia Andersson (s)